

ساعت به وقت دیپلماسی؛ گام‌های متقابل ایران و آمریکا

فرایند آغاز آزادسازی دارایی‌های توقیف شده ایران و تبادل زندانیان میان تهران - واشنگتن پس از دو سال گفت‌وگوهای غیرمستقیم طرفین، در بحبوحه احساس خطر دولت جو بایدن از منافع خود در غرب آسیا به دلیل توقیف چند کشتی متخلف و اردوکشی نظامی با ژست امنیت سازی در تنگه هرمز، روز پنجشنبه ۱۹ مردادماه (۱۰ آگوست) اعلام شد.

به گزارش آران نیوز به نقل از ایرنا بر اساس اعلام حسین امیرعبداللهیان وزیر خارجه ایران، تهران گفت وگوهای غیرمستقیمی را درباره تبادل زندانیان از سال گذشته با طرف آمریکایی داشته اما وقتی دو روز قبل در ۱۷ مرداد، متیو میلر سخنگوی وزارت خارجه آمریکا درباره آخرین روند گفتگوها درباره تبادل زندانیان دو تابعیتی و خبر بازداشت یک زن به عنوان پنجمین بازداشتی مورد سوال خبرنگاران در نشست هفتگی خود در واشنگتن قرار گرفت، همچون هفته های پیش اعلام کرد به دلیل حساس بودن موضوع قصد بیان جزئیات را ندارد اما در عین حال گفت: تلاش می کنیم تا آمریکایی هایی را که در ایران بازداشت هستند، آزاد کنیم.

میلر افزود: «در چند هفته گذشته گزارش های زیادی در این مورد منتشر شده اما در این زمان که اولویت اصلی ما آزادی آنها و خروج امن از ایران است، ترجیح می دهم اظهارنظری نکنم و بدیهی است که این موضوع بسیار حساسی است.»

این در حالی بود که جیک سالیوان مشاور امنیت ملی آمریکا پیش از این گفته بود در حال حاضر، چهار ایرانی- آمریکایی در ایران زندانی هستند و ایالات متحده همچنان برای آزادی آنها تلاش می کند.

یک هفته قبل از اعلام این روند، علی باقری کنی معاون سیاسی وزیر خارجه ایران در ۱۲ مرداد ماه به عمان که همواره نقش میانجی گر در روابط میان تهران – واشنگتن داشته است، سفر کرد.

ناصر کنعانی سخنگوی وزارت خارجه ایران ۱۵ مرداد ماه درباره سفر باقری به عمان و مذاکرات غیر مستقیم با آمریکا برای تبادل زندانیان گفت: ما موضوعات مهمی را با نقش آفرینی عمان در زمینه های سیاسی، اقتصادی و کنسولی در دست پیگیری داریم و گفتگوی با واسطه با طرف آمریکایی برای ایجاد راه حلی به منظور تبادل زندانیان جزء موضوعات جاری و در حال پیگیری است و در این زمینه دولت عمان هم نقش آفرینی خاص خود را دارد.

جمهوری اسلامی ایران می گوید به دلایل بشردوستانه، گفت وگوهای غیر مستقیم برای تبادل زندانیان میان ایران را آغاز کرده بود ولی این مذاکرات با رویکرد سیاسی آمریکا و گره زدن موضوعات غیر مرتبط بسیار طولانی شد اما اکنون شرایط در حال تغییر است.

اعلام آمریکا درباره آغاز فرایند تبادل زندانیان

برای نخستین بار، شبکه خبری سی ان ان آمریکا وابسته به دموکرات ها و دولت جو بایدن ۱۹ مردادماه بر اساس اظهارات جرد گنسر مشاور حقوقی سیامک نمازی یکی از زندانیان دو تابعیتی در ایران اعلام کرد: چهار زندانی آمریکایی که به صورت غیر قانونی در ایران بازداشت شده بودند اکنون از زندان اوین آزاد شده و در حصر خانگی قرار گرفته اند. این یک نشانه امیدوار کننده از آزادی آنها پس از سال ها حبس است.

سی ان ان به نقل از این فرد گفت: «انتقال گروگان های آمریکایی از زندان اوین توسط ایران به حبس خانگی تحول مهمی است. اگرچه من امیدوارم که این اولین قدم برای آزادی نهایی آنها باشد، این در بهترین حالت آغاز پایان است و نه بیشتر.»

سی ان ان گفت که سه زندانی دو تابعیتی ایرانی - آمریکایی شامل سیامک نمازی، عماد شرقی، مراد طاهباز، و چهارمین فرد که نامش مشخص نیست، از زندان اوین تهران منتقل شدند و پیش بینی می شود که در هتلی تحت مراقبت مقامات ایرانی نگهداری شوند و دولت بایدن در حال مذاکره برای آزادی آنها از ایران است.

در همان حال، گنسر محتاطانه افزود: " هیچ تضمینی در مورد آنچه از این به بعد اتفاق می افتد وجود ندارد."

تبادل زندانیان در قبال آزادی سازی اموال توقیف شده ایران

پس از آن، روزنامه آمریکایی نیویورک تایمز از توافق میان ایران و آمریکا برای تبادل زندانیان خبر داد و اعلام کرد: به گفته چند تن از مقامات آگاه از این توافق، آمریکا و ایران به توافقی دست یافته اند تا در ازای چند ایرانی، پنج آمریکایی زندانی در ایران نیز آزاد شود و در نهایت ایران به حدود ۶ میلیارد دلار درآمد نفتی خود دسترسی پیدا کند.

نیویورک تایمز نیز به نقل از جرد گنسر وکیل سیامک نمازی اعلام کرد: روز پنجشنبه ۱۹ مرداد ماه چهار زندانی دو تابعیتی از زندان اوین به هتلی در تهران منتقل شدند و برای چند هفته در آنجا نگهداری خواهند شد تا اجازه سوار شدن آنها به هواپیما داده شود.

به گفته چند تن از افراد آشنا به این توافق، یک زندانی زن آمریکایی دیگر، پیش از این در حبس خانگی قرار داده شده بود. گنسر گفت که به آمریکایی ها گفته شده است که در هتل تحت مراقبت مقامات ایرانی خواهند بود.

افراد مطلع از این توافق گفتند زمانی که آمریکایی ها اجازه بازگشت به آمریکا را پیدا کنند، دولت بایدن تعداد از اتباع ایرانی را که به دلیل نقض تحریم های ایران زندانی شده اند، آزاد خواهد کرد.

همزمان، آمریکا نزدیک به ۶ میلیارد دلار از دارایی های ایران در کره جنوبی را به حسابی در بانک مرکزی قطر منتقل خواهد کرد که این حساب توسط دولت قطر کنترل و تنظیم می شود تا ایران تنها برای مقاصد بشردوستانه مانند دارو و غذا از آن استفاده کند.

روزنامه وال استریت ژورنال درباره توافق اخیر ایران و آمریکا برای آزادی زندانیان و میلیاردها دلار وجوه مسدود شده ایران در کره جنوبی نوشت که از پنج زندانی دو تابعیتی ایرانی آمریکایی در ایران، نفر پنجم در حبس خانگی بوده و چهار نفر دیگر به او ملحق شده اند و قرار است همگی با هم ایران را ترک کنند.

این روزنامه آمریکایی در گزارش خود این توافق را نتیجه میانجیگری سفارت سوئیس، حافظ منافع آمریکا در ایران و قطر و عمان دانسته است.

تایید آزادی ۵ زندانی دو تابعیتی از زندان اوین از سوی آمریکا و ایران

پس از آن بود که آدرین واتسون سخنگوی شورای امنیت ملی آمریکا اعلام کرد: «ما تایید می کنیم که ایران پنج آمریکایی را که به صورت غیر قانونی بازداشت شده بودند، از زندان آزاد کرده و آنها را در حبس خانگی قرار داده است. اگرچه این اقدامی دلگرم کننده است، اما این شهروندان آمریکایی از جمله سیامک نمازی، مراد طاهباز، عماد شرقی و دو آمریکایی که نخواستند نامشان فاش شود، در وهله اول هرگز نباید بازداشت می شدند.»

این مقام دولت جو بایدن افزود: «ما به نظارت دقیق بر وضعیت آنها ادامه خواهیم داد. البته تا زمانی که همه آنها به خانه بازنگردند به تلاش های خود ادامه خواهیم داد. تا آن زمان، مذاکرات برای آزادی نهایی آنها همچنان ادامه دارد و این مذاکرات حساس است. بنابراین، ما جزئیات کمی در مورد وضعیت حبس خانگی آنها یا تلاش هایمان برای تامین آزادی آنها خواهیم داشت.»

نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان ملل متحد نیز ۱۹ مرداد ماه خروج زندانیان دو تابعیتی را از زندان اوین تهران در گفت و گو با خبرنگار ایرنا تایید کرد و گفت: این خروج در چارچوب یک توافق با واسطه گری کشور ثالث صورت گرفته است تا طرفین ۵ زندانی مورد نظر را به طور متقابل آزاد کنند و مشمول بخشش قرار دهند.

به گزارش خبرنگار ایرنا از نیویورک، در اجرای این توافق، قرار است وجوه (پول های) توقیف شده ایران در کره جنوبی آزاد و به کشور قطر منتقل شود.

اعلام آغاز فرایند آزاد سازی وجوه توقیف شده ایران

وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز با انتشار بیانیه ای اعلام کرد: فرآیند آزادسازی چند میلیارد دلار از دارایی های جمهوری اسلامی ایران که برای چند سال به طور غیرقانونی در کره جنوبی توسط آمریکا توقیف شده بود، آغاز شد. ایران تضمین لازم برای پایبندی آمریکا به تعهدات خود در این خصوص را دریافت کرده است.

در بیانیه وزارت خارجه ایران آمده است: آزادسازی و رفع محدودیت از منابع مالی جمهوری اسلامی

ایران که غیرقانونی و به بهانه نگرانی بانک های خارجی از تحریم های ظالمانه ایالات متحده مسدود شده یا استفاده از آنها سخت شده است، همواره در دستور کار وزارت امور خارجه قرار داشته است. نحوه بهره برداری از منابع و دارایی های مالی رفع توقیف شده در اختیار جمهوری اسلامی ایران بوده و این منابع برای نیازهای مختلف کشور حسب تشخیص مراجع ذیصلاح هزینه خواهد شد.

ایران تصریح کرد: علاوه بر آزادسازی منابع مالی که به صورت غیرقانونی توقیف شده بود، حمایت از حقوق ایرانیان در سرتاسر جهان جزو وظایف ذاتی وزارت امور خارجه است. در این چارچوب، آزادی تعدادی از زندانیان بی گناه ایرانی که طی سال های گذشته به طور غیرقانونی و با اتهام واهی دور زدن تحریم های ظالمانه آمریکا، در این کشور دستگیر و زندانی شده اند، به طور جدی توسط دستگاه دیپلماسی پیگیری شده است.

وزارت خارجه ایران ادامه داد: در این راستا، آزادی تعدادی از زندانیانی که به طور غیرقانونی توسط آمریکا بازداشت شده اند، بزودی محقق خواهد شد. یادآوری می نماید که زندانیان مدنظر آمریکا کماکان در ایران حضور دارند.

علی باقری کئی معاون سیاسی وزیر امور خارجه ایران نیز در حساب کاربری خود در شبکه ایکس (توییتر سابق) نوشت: فرایند آزادسازی چند میلیارد دلار از دارایی های ایران که چند سال است به طور غیرقانونی توسط آمریکا توقیف شده، آغاز شد. ایران تضمین لازم برای پایبندی آمریکا به تعهدات خود را دریافت کرده است. آزادی چند ایرانی که به طور غیرقانونی در آمریکا بازداشت شده بودند در این چارچوب است.

استقبال مقامات دولت بایدن و خودداری از ارائه جزئیات

دفتر نمایندگی ویژه آمریکا در امور ایران اعلام کرد: «از خبر امروز در خصوص آزادی پنج شهروند آمریکا از زندان و انتقال آنها به بازداشت خانگی استقبال می کنیم. تا زمانی که آنها بتوانند ایران را ترک کنند و نزد عزیزانشان باز گردند آرام نخواهیم گرفت.»

رابرت مالی (راب مالی) نماینده ویژه سابق آمریکا در امور ایران نیز روز پنجشنبه به وقت محلی در حساب شخصی خود در شبکه اجتماعی اکس (توییتر سابق) نوشت: این تنها اولین قدم است و هر روزی که آنها از آزادی محروم شوند، مدت زیادی است. اما برای سیامک، مراد، عماد و دو نفر دیگر که آزاد شده اند و برای خانواده های آنها، این یک خبر خوب است که مدت زیادی منتظر آن بودیم. من می دانم همکارانم تا زمانی که آنها به خانه بازگردند، بی وقفه تلاش خواهند کرد.

جان کربی، هماهنگ کننده ارتباطات راهبردی شورای امنیت ملی کاخ سفید ۱۹ مردادماه در خصوص تبادل زندانی با ایران گفت: ۵ آمریکایی در ایران زندانی بودند که اکنون در حبس خانگی قرار دارند و مذاکره برای خروج آنان از ایران ادامه دارد.

به گزارش ایرنا، کربی در گفت و گو با شبکه الجزیره قطر گفت: به مذاکره برای خارج شدن آنها از ایران ادامه می دهیم. آنچه حاصل شد، یک اقدام مثبت اما یک معامله امضا شده [برای تبادل زندانی] نبود.

این مقام ارشد کاخ سفید با بیان اینکه قردان حمایت متحدان منطقه ای خود هستیم، خاطرنشان کرد: کشور قطر یک دوست متمایز است و قردانی خود را نسبت به حمایت دوحه [در این باره] اعلام می کنیم و بابت حمایتی که به ویژه از دولت قطر در این مذاکره دریافت کردیم، تشکر می کنیم. امیدواریم در آینده ای نزدیک این تبادل زندانی انجام شود.

کربی افزود: آنچه که درباره آن سخن می گوئیم تنها بخشی از دارایی بلوکه شده ایران در حساب هایی است که تنها برای استفاده بشردوستانه به کار خواهد رفت. اکنون گفت و گویی با ایران درخصوص بازگشت به توافق هسته ای مطرح نیست.

او با تکرار ادعای همیشگی مقامات آمریکایی درخصوص اقدامات ایران در منطقه افزود: تمرکز ما بر تمام فعالیت های بی ثبات کننده ایران در منطقه و حمایت آن از روسیه و تهدید تهران علیه کشتی ها استوار است.

آنتونی بلینکن وزیر خارجه آمریکا نیز توافق تبادل زندانیان میان ایران و واشنگتن را «گامی مثبت» ارزیابی کرد اما گفت که از ارائه جزئیات بیشتر در این باره خودداری می کند.

بلینکن در بخشی از کنفرانس خبری مشترک با همتای مکزیکی خود در واشنگتن تاکید کرد: وارد هیچ یک از جزئیات اقداماتی که انجام می دهیم یا درگیر آن هستیم، نمی شوم چون نمی خواهم تکمیل این روند را دچار مخاطره کنم.

خبرگزاری فرانسه به نقل از وزیر خارجه آمریکا درباره آزادسازی ۶ میلیارد دلار از دارایی های ایران نوشت: ایران به هیچ عنوان هیچ گونه کاهش تحریمی دریافت نخواهد کرد.

بلینکن افزود: «دارایی های ایران در حساب های محدود شده منتقل و استفاده می شود.» به گفته بلینکن، این دارایی ها «صرفاً برای مقاصد بشردوستانه» استفاده خواهد شد.

وزیر خارجه آمریکا با بیان اینکه دولت آمریکا با خانواده های زندانیانی که قرار است آزاد شوند، در ارتباط است، در این باره گفت: آنها از زندان خارج شوند، بسیار خوشحال هستند. اما ما می خواهیم که نسبت به تکمیل این روند مطمئن شده و آنها را به خانه و خانواده هایشان بازگردانیم.

متیو میلر، سخنگوی وزارت امور خارجه آمریکا نیز از تصمیم مقامات ایران مبنی بر انتقال زندانیان دو تابعیتی از زندان اوین به "حبس خانگی" ابراز خرسندی کرد و گفت: «اگرچه از خبر مربوط به آزادی این افراد از زندان به حبس خانگی استقبال می کنیم، اما این افراد نباید هرگز زندانی می شدند.»

وی به اشاره به سیامک نمازی، مراد طاهباز، و عماد شرقی گفت: دو شهروند دیگر آمریکایی ترجیح می دهند هویت شان فعلاً ناشناس بماند. دولت بایدن با خانواده های این شهروندان در ارتباط است و «ما وضعیت سلامتی و رفاه آنها را از نزدیک دنبال می کنیم.»

او با اشاره به تداوم تلاش دولت بایدن برای بازگرداندن این افراد به اعضای خانواده هایشان افزود: باید فوری به آنها اجازه خروج از ایران و پیوستن مجدد به عزیزانشان در اسرع وقت داده شود.

آزادی نهایی در ازای انتقال کامل وجوه ایران

شبکه خبری سی ان ان همچنین ۱۹ مرداد ماه به نقل از یک منبع مطلع درخصوص توافق اخیر ایران و آمریکا مبنی بر آزادی زندانیان گفت که این توافق با مذاکرات بر سر توافق هسته ای ایران مجزا است اما تاکید کرد که آزادی نهایی آمریکایی ها «شاید بتواند به تسهیل مذاکرات در دیگر حوزه ها کمک کند.»

این منبع مطلع افزود که جو بایدن رئیس جمهور دموکرات آمریکا از اولین روز حضور در دفتر ریاست جمهوری، تمرکز خود را بر روی این مساله گذاشته است.

وی گفت: فکر می کنم که سوابق نشانگر تمرکز شدید بایدن بر بازگرداندن آمریکایی ها به خانه است. البته تحت شرایطی که باور کنیم در جهت منافع ما باشد. ما باور داریم که آن چه تنظیم شده در جهت منافع ما است.

این منبع آمریکایی با اشاره به بازه زمانی سپتامبر درباره آزادی نهایی زندانیان دو تابعیتی تصریح کرد: "یک دوره چند هفته ای طول می کشد" تا این پنج آمریکایی بتوانند به ایالات متحده بازگردند.

همزمان یک مقام آگاه در گفت و گو با ایرنا در خصوص جزئیات توافق با آمریکا برای آزادسازی پول های بلوکه شده ایران و تبادل زندانیان، اظهار داشت: بر اساس توافق صورت گرفته پنج نفر از زندانیان ایرانی در آمریکا و پنج نفر از زندانیان آمریکایی در ایران تبادل خواهند شد. همچنین علاوه بر این تبادل متقابل، ۶ میلیارد دلار از پول های بلوکه شده ایران در کره جنوبی، به همراه مقدار قابل توجهی از وجوه ایران در بانک TBI عراق آزاد خواهد شد.

این منبع آگاه در مورد سایر وجوه بلوکه شده ایران در بانک های اروپایی نیز افزود: فرآیند آزادسازی مبلغ دیگری از وجوه ایران در یکی از بانک های اروپایی نیز آغاز شده است.

بر اساس این گزارش، وجوه بلوکه شده در کره باید در یکی از بانک های سوئیس تبدیل به یورو شود که بنا بر اعلام این منبع آگاه، واریز وجوه به بانک سوئسی تایید شده و این ارقام آماده انتقال به قطر است.

بر اساس توافق صورت گرفته زندانیان به محلی غیر از زندان منتقل شده اند اما تا زمانی که پول های آزاد شده به حساب های مدنظر ایران واریز نشود، تبادل صورت نخواهد گرفت.

به گفته این مقام آگاه، تبادل زندانیان پس از حصول اطمینان ایران از در دسترس بودن منابع مالی آزاد شده، در قطر صورت خواهد گرفت.

سید محمد مرندی تحلیلگر امور بین الملل و هسته ای با رد برخی ادعاها و شائبه ها در مورد فرایند تبادل زندانیان میان تهران و واشنگتن و آزادسازی چند میلیارد دلار از دارایی های جمهوری اسلامی ایران در حساب کاربری خود در شبکه اجتماعی ایکس (توییتر سابق) نوشت: این ادعای نادرست، ساخته و پرداخته افراد ناخرسند و عصبانی است. ایران به تمام دارایی هایی آزاد شده خودش دسترسی کامل و مستقیم دارد و هیچ شرکت قطری در این میان دخیل نیست. بانک های ایرانی کنترل کامل [بر این دارایی ها] دارند و می توانند بدون هیچ محدودیتی خدمات و کالا خریداری کنند.

محمد جمشیدی معاون سیاسی رئیس جمهور ایران نیز در این باره در حساب کاربری ایکس خود نوشت: بعد از آزاد شدن پول های ایران در عراق، فرایند آزادسازی کل دارایی های ایران در کره جنوبی نیز آغاز شده است. تا زمان انتقال کامل پول ها، زندانیان مدنظر آمریکا همچنان در ایران باقی می مانند.

خشم مخالفان دولت دموکرات بایدن از توافق؛ رقص بایدن به ساز ایران

به گزارش خبرنگار ایرنا، آغاز فرایند تبادل زندانیان میان تهران - واشنگتن و آزاد سازی چند میلیارد دلار از دارایی های جمهوری اسلامی ایران که برای چند سال به طور غیرقانونی در کره جنوبی توسط آمریکا توقیف شده بود، موجب خشم تندروها در ایالات متحده آمریکا شده است.

تام کاتن سناتور جمهوریخواه تندر ایالت آرکانزاس عصر پنجشنبه به وقت محلی ۱۹ مرداد ماه در بیانیه ای از آزادی زندانیان دو تابعیتی استقبال کرد اما بشدت به جو بایدن به دلیل توافق با تهران بر سر این موضوع تاخت.

تام کاتن در خصوص مبادله زندانیان ایران و آمریکا و پول پرداختی به ایران در ازای آزادی آمریکایی ها مدعی شد: « ما همیشه از آزادی گروگان های آمریکایی استقبال می کنیم. اگر آنها واقعا پس از پرداخت ۶ میلیارد دلار باج از سوی جو بایدن به ایران آزاد شوند، این مماشات فقط باعث می شود که مقامات ایران گروگان های بیشتری بگیرند، از این دستاوردهای غیرقانونی برای حمله به نیروهای ما استفاده کنند، از تروریسم حمایت مالی کنند و روسیه را مسلح کنند. این چرخه تنها زمانی متوقف خواهد شد که جو بایدن از رقصیدن با ساز ایران دست بردارد و پاسخ قاطعانه به تجاوزات آنها را آغاز کند.»

مایک پمپئو، وزیر امور خارجه تندر ایالات متحده دولت دونالد ترامپ نیز در واکنش به توافق تبادل زندانیان در شبکه اجتماعی ایکس (توییتر سابق) با ابراز عصبانیت و خشم خود و توهین به مقامات جمهوری اسلامی ایران مدعی شد: آزاد کردن ۶ میلیارد دلار برای تهران آنهم فقط برای اینکه گروگان های آمریکایی بتوانند به نوع دیگری از زندان بروند، معامله وحشتناکی است. ایران نباید از گروگان گرفتن آمریکایی ها سود ببرد.

جیم ریش، عضو ارشد کمیته روابط خارجی مجلس سنای آمریکا هم در حساب کاربری ایکس خود نوشت: «با آنکه از بازگشت آمریکایی های به ناحق بازداشت شده به خانه استقبال می کنم اما آزاد کردن ۶ میلیارد دلار از دارایی های ایران باعث تشویق به گروگان گیری می شود و سرازیر شدن پول برای ستیزه جویی های رژیم را به همراه خواهد داشت.»

کلاودیا تنی عضو مجلس نمایندگان آمریکا هم در حساب ایکس خود نوشت: «دولت آمریکا هرگز نباید با تروریست ها مذاکره کند چه برسد به اینکه پول در اختیارشان قرار دهد.»

باری لادرمیلک، نماینده ایالت جورجیا نیز گفت: «درست زمانی که مردم آمریکا فکر می کردند سیاست خارجی بایدن بعد از خروج شکست خورده از افغانستان نمی تواند فاجعه بارتر از این شود او در برابر ایران کرنش می کند. شایستگی مردم آمریکا بیشتر از این است.»